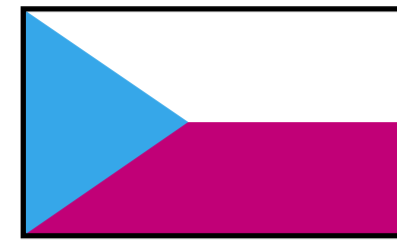

POMNÍK PADLÝCH 1914–1918

Celkem třináct mužů z obce Sklenářovice padlo na frontách první světové války. V roce 1923 obec s více než dvěma sty obyvatel připomněla své oběti jednoduchým pomníkem. Netradičně jsou u jmen padlých uvedena i čísla domů, z kterých pocházeli. Tím obec vytvořila i pomník samotné vesnice, aniž tušila, že po roce 1945 zcela zanikne. Hospodář Josef Fuckner z domu čp. 49 svou smrtí připomíná někdejší rozsah Sklenářovic. Před první válkou v obci stálo celkem 42 obytných domů, nejvyšší číslo mělo stavení čp. 51.

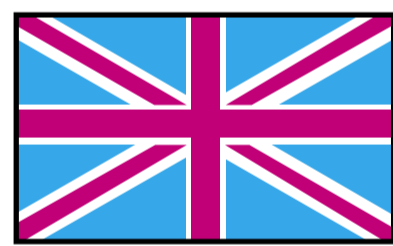
V roce 1993 našli přátelé Veselého výletu pomník rozmetaný v okolí, čtyři díly chyběly. Po vystavení desky se jmény padlých v galerii Veselý výlet se podařilo zorganizovat opravu pomníku, na kterou nejvíce přispěla Správa KRNAP. Na původní místo se vrátil na jaře 2001. Kamenické práce provedl Petr Beneš, kovový oplůtek podle původního zhotovil kovář Milan Postrach.

GEFALLENDENKMAL 1914–1918

Insgesamt dreizehn Männer aus Glasendorf fielen an den Fronten des 1. Weltkriegs. Im Jahre 1923 gedachte das Dorf mit mehr als 200 Einwohnern seiner Opfer durch ein schlichtes Denkmal. Ungewöhnlich ist, dass bei den Namen der Gefallenen auch jeweils die Nummern der Häuser stehen, aus denen sie stammten. Damit errichteten die Einwohner ihrem ganzen Dorf ein Denkmal - ohne zu wissen, dass es nach 1945 völlig vom Erdboden verschwindet.

Der Landwirt Josef Fuckner aus dem Haus Nr. 49 gibt durch seinen Tod auch die einstige Größe von Glasendorf preis. Vor dem 1. Weltkrieg gab es 42 Wohnhäuser im Dorf, die höchste Hausnummer war die Nr. 51. Im Jahre 1993 fanden Freunde des Veselý výlet die in der ganzen Umgebung verstreuten Teile dieses Denkmals, vier Teile blieben unauffindbar. Nachdem die Gedenktafel mit den Namen der Gefallenen in der Galerie des Veselý výlet ausgestellt war, gelang es die Restaurierung des Denkmals zu organisieren, an welcher die KRNAP-Verwaltung den größten Anteil hatte. Im Frühjahr des Jahres 2001 wurde es an seinem ursprünglichen Ort aufgestellt. Die Steinmetzarbeiten führte Petr Beneš durch, den niedrigen Eisenzaun stellte der Schmied Milan Postrach her, genauso, wie er einst aussah.

A MONUMENT DEDICATED TO THE FALLEN SOLDIER IN 1914–1918

Altogether 13 men from Sklenářovice fell in the frontlines of World War I. In 1923 the municipality with more than 200 citizens remembered its victims with a simple monument. Very uncommon is that next to the names of the fallen soldiers are also house numbers of the houses they came from. By this the municipality also created a monument to the village itself, even though it had no idea that after 1945 the village will be demolished. The farmer Josef Fuckner from house number 49 recalls with his death the former size of Sklenářovice.

Before World War I 42 residential houses stood in the village, the highest house number was 51. In 1993 friends of Veselý Výlet found the monument scattered around and 4 pieces were missing. After the board carrying the names of the fallen soldiers was exhibited in Veselý výlet Gallery, the reparation of the monument was organized and KRNAP Administration helped out the most financially. It was returned to its original location in spring 2001. Petr Beneš carried out the stonework; the metal fencing was created according to the original by the black smith Milan Postrach.

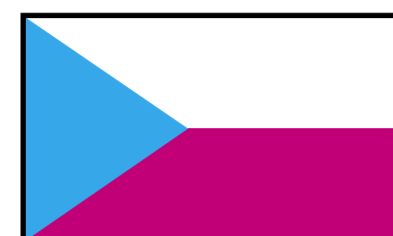
POMNIK POLEGŁYCH 1914–1918

Łącznie trzynastu mężczyzn z osady Sklenářovice poległo na frontach pierwszej wojny światowej. W 1923 roku wieś mająca wówczas ponad dwustu mieszkańców uczciła ich pamięć prostym pomnikiem. Wbrew tradycji obok nazwisk poległych są podane również numery ich domów. W ten sposób nieświadomie wieś stworzyła jednocześnie pomnik sobie samej nie wiedząc, że po 1945 roku zupełnie zniknie z powierzchni ziemi. Gospodarz Josef Fuckner z domu nr 49 swą śmiercią przypomina byłe rozmiary Sklenářovic.

Przed pierwszą wojną światową wieś miała 42 domy mieszkalne. Najwyższy numer miał budynek nr 51. W 1993 roku przyjaciele Wesołej Wyprawy znaleźli zniszczony i rozrzucony po okolicy pomnik. Czterech części brakowało. Po wyeksponowaniu tablicy z nazwiskami poległych w galerii Wesołej Wyprawy udało się zorganizować rekonstrukcję pomniku zwłaszcza dzięki szcudrej pomocy Dyrekcji KRNAP. Na swe pierwotne miejsce pomnik wrócił wiosną 2001 roku. Prace kamieniarskie wykonał Petr Beneš, autorem metalowego płotku na wzór oryginalnego jest kowal Milan Postrach.

BÝVALÁ CIHELNA

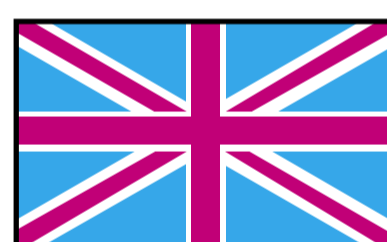

Cihelnu, uváděnou před II. světovou válkou jako majetek obce Mladé Buky, založil Johann Franz z Bystřice krátce před koncem 19. století. V roce 1923 patřila továrníku Antonínu Zálišovi ze Lhoty u Červeného Kostelce a provozoval ji Stanislav Kryštof z Hradce Králové. Sestávala z kruhové pece s 38 metrů vysokým komínem a 16 klenutými komorami vytápěnými parním strojem s výkonem 50 HP ze strojírní firmy Kühnel v Rudníku. Ve strojovně od firmy Raupach z Varnsdorfu se v kolovém mlýnu upravovala cihlářská hlína. Kotelna měla osmdvacetimetrový komín, materiál převážely vozíky po malém kolejišti. Užitečnou vodu zachycoval rybníček. Cihly, dlaždice a jiné cihlářské výrobky se sušily na volném prostranství. Tehdy sem nevedl elektrický proud ani telefon. Po roce 1948 na místě cihelny vznikla nedávno rekultivovaná skládka komunálního odpadu. Podle sítě obchodních domů reálného socialismu si vysloužila místní název Prior.

EHEMALIGE ZIEGELEI

Das Ziegelwerk, das vor dem II. Weltkrieg im Besitz der Gemeinde Mladé Buky (Jungbuch) war, wurde kurz vor Abschluss des 19. Jhds. von Johann Franz aus dem Ort Bystřice (Klinge) gegründet. 1923 war sie in Besitz des Fabrikanten Antonín Záliš aus dem Ort Lhota bei Červený Kostelec und wurde von Stanislav Kryštof aus Hradec Králové betrieben. Sie bestand aus einem Rundofen mit einem 38 Meter hohen Schornstein und 16 gewölbten Kammern, die von einer Dampfmaschine mit 50 PS aus der Maschinenfabrik Kühnel in Rudník beheizt wurden. In der Fabrikhalle der Firma Raupach aus Varnsdorf wurde der Ziegelton in einem Kollergang (Mahlwerk) aufbereitet. Das Kesselhaus hatte eine 28 Meter hohe Esse, der Materialtransport erfolgte auf einer kleinen Gleisanlage. Das Brauchwasser stammte aus einem kleinen Teich. Die Ziegel und sonstigen Ziegelprodukte trocknete man unter freiem Himmel. Damals gab es hier weder elektrischen Strom noch Telefon. Nach 1948 wurde auf dem Gelände der Ziegelei eine unlängst rekultivierte Mülldeponie angelegt. Sie wurde ironisch „Prior“ genannt - in Anlehnung an eine sozialistische Warenhauskette.

FORMER BRICK FACTORY

The brick factory, which was recorded as the property of the municipality Mladé Buky before World War II, was founded by Johann Franz from Bystřice shortly before the end of the 19th century. In 1923 it was owned by the industrialist Antonín Záliš from Lhota near Červený Kostelec and it was run by Stanislav Kryštof from Hradec Králové. It consisted of a round furnace with a 38-meter high chimney and 16 vaulted chambers that were heated by a steam engine with power output of 50 HP. Engineering works Kühnel in Rudník made it. In the engine room, created by the firm Raupach from Varnsdorf, brick-clay was prepared in a wheel mill. The boiler room had a 28-meter high chimney and material was transported on small wagons on tracks. Service water was caught in a pond. Bricks, quarry tiles and other brick products were dried in the open surroundings. At that time there was neither electricity here nor a telephone line. After 1948 a communal waste dump was created on the grounds of the former brick factory, which was re-cultivated and renewed recently. It was named Prior after the chain of department stores from the period of Real Socialism.

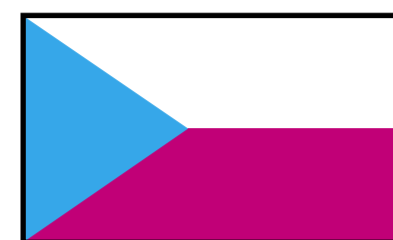

BYŁA CEGIELNIA

Cegielnię wymienianą przed II wojną światową jako majątek gminy Mladé Buky założył Johann Franz z Bystřicy na krótko przed końcem XIX wieku. W 1923 roku właścicielem był przedsiębiorca Antonín Záliš z Lhoty koło Červenego Kostelca a zarządzał nią Stanislav Kryštof z Hradca Králové. Cegielnię tworzył okrągły piec z kominem o wysokości 38 metrów i szesnastoma komorami ze sklepieniami ogrzewanymi przez maszynę parową o mocy 50 HP z fabryki maszyn Kühnel w Rudniku. W maszynowni firmy Raupach z Varnsdorfu w młynie kołowym była przygotowywana glina. Kotłownia miała komin o wysokości 28 m. Materiał przewożono na wózkach na szynach. Woda użytkowa gromadzona była w małym stawku. Cegły i płyty oraz inne wyroby suszono na otwartej przestrzeni. Wówczas teren ten jeszcze nie był zelektryfikowany ani nie był doprowadzony telefon. Po 1948 roku na miejscu cegielni powstało wysypisko odpadu komunalnego niedawno zrehabilitowane. Na wzór sieci domów handlowych z ery socjalizmu miejscowi ludzie nadali jej nazwę Prior.

JARNÍ EFEKT

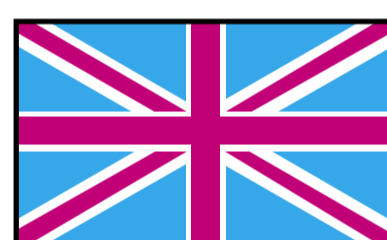

Nejllepší dobou pro návštěvu tohoto místa a dalších lokalit na nivách Sejfského nebo za hřebenem Zlatého potoka v Bystřici a ve Sklenářovicích je březen a duben. Hned po sejití sněhu vykvetou tisíce bledulí bílých a vytvoří souvislé kvetoucí koberec. Bez konkurence později rostoucích rostlin získají pod porostem dosud neolistěných olší a jasanů dostatek slunce a pozornosti hmyzu k opylení. Později se dostanou do stínu stromů, travin i jiných bylin a v hlavním vegetačním období jsou nenápadné. K využití brzkého bezkonkurenčního prostředí, označovaného jako jarní efekt, musí rostliny zahájit vegetační proces v předstihu, často ještě pod vrstvou sněhu. Z dalších květů jarního efektu jsou v okolí k vidění křivatec žlutý, plicník lékařský, blatouch bahenní, sasanka hajní, sleziník střídavolistý a prvosienka jarní.

FRÜHJAHRSEFFEKT

Die beste Zeit zu einem Besuch dieses Ortes und weiterer Lokalitäten an den Auen des Seifenbaches (Sejfský p.) oder hinter dem Kamm des Altwasser (Zlatý p.) in Bystřice (Klinge) und Sklenářovice (Glasendorf) sind die Monate März und April. Kaum ist der Schnee getaut, blühen hier tausende Frühlings-Knotenblumen und bilden dabei ganze blühende Teppiche. Ohne der Konkurrenz der später wachsenden Pflanzen ausgesetzt zu sein, bekommen sie unter den noch laublosen Erlen und Eschen genug Sonnenlicht und erfreuen sich des Interesses der Bestäubungsinsekten. Später werden sie dann im Schatten der Bäume von Gräsern und sonstigen Pflanzen überwuchert und in der Hauptvegetationszeit nimmt man sie kaum noch wahr. Um dieses frühe konkurrenzlose Milieu, den so genannten Frühjahrseffekt nutzen zu können, müssen die Pflanzen ihren Wachstumsprozess mit einem gewissen Vorsprung, also noch unter der Schneedecke beginnen. Weitere, den Frühjahrseffekt nutzende Frühlingsblumen, die hier zu sehen sind: Wechselblättriges Milzkraut, Wald-Gelbstern, Lungenkraut, Sumpfdotterblume, Buschwindröschen und Echte Schlüsselblume.

THE SPRING EFFECT

The best time to visit this place along with other locations situated at the alluvial plains of Sejfský, or behind the ridge of Zlatý potok in Bystřice and in Sklenářovice, is March and April. Right after snow melts away thousands of spring snowflakes (*Leucoium vernum*) bloom and they form a blooming carpet. Without competition from flowers that bloom at a later period, they receive beneath the still leafless alder trees and ash trees enough sunlight and attention from insects for pollination. Later on they are under the shadow of trees and grass and other flowers and during the main vegetation season they are quite inconspicuous. In order to take advantage of the early unrivalled environment, known as the spring effect, plants must begin their vegetation process ahead of time, often even underneath a layer of snow. Among other flowers blossoming during the spring effect we can see the Yellow Star Of Bethlehem (*Gagea lutea*), lungwort (*Pulmonaria officinalis*), marsh marigold (*Caltha palustris*), smell fox (*Anemone nemorosa*), golden saxifrage (*Chrysosplenium alternifolium*) and cowslip (*Primula veris*).

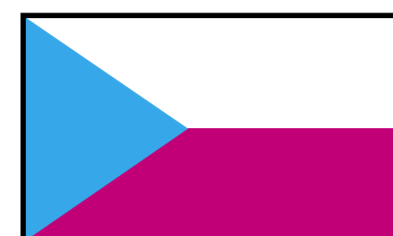

EFEKT WIOSENNY

Najbardziej stosowną porą do wybrania się do tego miejsca i innych zakątków na niwach potoku Sejfskiego a za grzbietem potoku Złotego w Bystřicy i w Sklenářovicach jest marzec i kwiecień. Tuż po wiosennych roztopach zakwitają tysiące śnieżyc wiosennych tworzących bezkresne kwitnące dywany. Bez konkurencji później rosnących roślin mają pod gołymi jeszcze do tej pory olchami i jesionami dostatek słońca i zainteresowania ze strony opylających je owadów. Później znajdują się w cieniu drzew, krzewów i innych ziół w rezultacie czego w głównym okresie wegetacyjnym staną się niewidzialnymi. W celu wykorzystania wczesnego okresu bezkonkurencyjnego, znanego jako efekt wiosenny, rośliny muszą rozpocząć proces wegetacyjny z wyprzedzeniem, nierzadko jeszcze pod warstwą śniegu. Z innych kwiatów wykorzystujących efekt wiosenny można w tych okolicach spotkać złoc, miodunkę, kaczeńca, zawilca, zanokcicę i pierwiosnek.

PESTRÝ EKOSYSTÉM

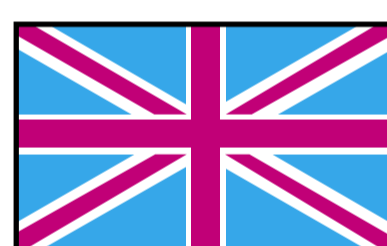
Rovné upravené pozemky s agrárními terasami napovídají, že tu v okolí ještě v 19. století byla intenzivně obhospodařovaná zemědělská půda. Úbytek obyvatel, zvýšení efektivity zemědělství a přání zadržet v krajině více vody vedly k opětovnému zalesnění pozemků. Naši předchůdci založili pestrý les, který se druhově podobá původnímu krkonošskému pralesu vykáčenému v 16. století. Vedle smrku tvoří porosty buk s hustým přirozeným zmlazením, dále jedle, jasany, javory kleny, břízy a podél vlhké nivy olše lepkavé. Kolem vycházkové trasy je vidět i několik v Krkonoších nepůvodních dubů, modřínů a dokonce borovic. Pestrý ekosystém lesa vytváří výrazně příhodnější prostředí pro bohatší druhové zastoupení bylin a živočichů, než smrková monokultura. Niva je typickým příkladem jarního efektu s hustým porostem bledule jarní, která odkvete brzy zjara dokud ji nezastíní listnaté stromy.

ARTENREICHES ÖKOSYSTEM

Die ebenen gepflegten Grundstücke mit ihren Agrarterrassen zeugen davon ab, dass hier noch im 19. Jahrhundert intensive Feldwirtschaft betrieben wurde. Der Bevölkerungsrückgang, die gesteigerte Effektivität der Landschaft und auch wasserwirtschaftliche Gründe waren die Ursachen für die Wiederbewaldung dieser kultivierten Böden.

Unsere Vorfahren gründeten hier einen artenreichen Wald, der in seiner Zusammensetzung dem ursprünglichen, im 16. Jhd. abgeholzten Urwald sehr nahe kam. Neben Fichten sind in den Beständen vor allem Buchen mit dichter natürlicher Verjüngung, aber auch Tannen, Eschen, Bergahorne und Birken vertreten, die feuchten Auen wiederum säumen Schwarzerlen. Links und rechts des Lehrpfades sind hier und da auch im Riesengebirge nicht heimische Eichen, Lärchen und Kiefern zu sehen. Dieses mannigfaltige Waldökosystem schafft wiederum ideale Bedingungen für eine viel artenreichere Vertretung von Flora und Fauna, als in Fichtenmonokulturen. Auen sind typische Beispiele für den sog. Frühjahrseffekt mit dichten Teppichen von Frühlings-Knotenblumen, die im zeitigen Frühling er- und verblühen, bevor sie von Laubbäumen überschattet werden.

VARIED ECOSYSTEM

The leveled and groomed grounds with agricultural terraces tell us that even in the 19th century agricultural grounds were intensively farmed here. The decrease in the population number, the need to make agriculture more effective, and the wish to preserve more water in the region led to re-foresting the grounds. Our ancestors founded a manifold forest, which with its species is similar to the original Giant Mountains forest. The original forest was cut down in the 16th century. Next to spruce trees we can find beech trees with dense natural young sprouts, we can find fir trees, ash trees, sycamores, birch trees and along alluvial plains black alders. Around the sightseeing path you can also find oak trees, larch trees and even pine trees, all of which are foreign to the Giant Mountains. The varied ecosystem is a much more suitable environment for a richer presence of various herbs and animals rather than spruce multicultures. The alluvial plain is a typical example of the spring effect with dense growth of snowflakes, which bloom early in the spring until they are shadowed by deciduous trees.

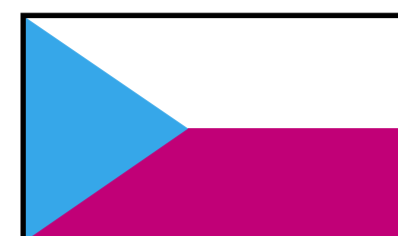

RÓŻNORODNY SYSTEM EKOLOGICZNY

Równe, dobrze zagospodarowane grunty z dobrze widocznymi tarasami agrarnymi są świadectwem tego, że w tych okolicach jeszcze w XIX wieku grunty orne były intensywnie obrabiane. Ubytek ludności, wzrost wydajności rolnictwa oraz dążenie do zatrzymania w krainie wody wiodło do ponownego zalesiania gruntów rolnych. Nasi poprzednicy założyli las mieszany, który pod względem składu gatunkowego przypomina pierwotną puszcę karkonoską wyciętą w XVI wieku. Poza świerkami występują tu buki z gęstym naturalnym odmłodzeniem, jodły, jesiony, klony, brzozy a wzdłuż wilgotnych niw również olchy. Wokół trasy spacerowej spotkać można również kilka nieoryginalnych dla Karkonoszy dębów, modrzewi i sosen. Bogaty leśny system ekologiczny tworzy zdecydowanie bardziej przychylne środowisko dla różnorodnej gatunkowej reprezentacji roślin i zwierząt niż monokultura świerkowa. Niwa jest typowym przykładem efektu wiosennego z gęstym porostem śnieżycy wiosennej, która kwitnie wczesną wiosną dopóki jej nie zacięnią drzewa liściaste.

ZÓNY NÁRODNÍHO PARKU

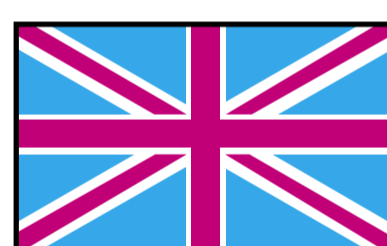

Nejcennější části krkonošské přírody s unikátními ekosystémy byly už od roku 1952 chráněny jako státní přírodní rezervace. Na Rýchorách vznikly hned tři - Rýchorská květnice, studánka a prales. Po vyhlášení Krkonošského národního parku v květnu 1963 se plocha nejpřísněji chráněných území několikrát zvětšila. Zákon o ochraně přírody v roce 1992 rozdělil národní park do tří zón. Bývalé rezervace hlavně v oblastech nad horní hranicí lesa s ledovcovými kary, severskými rašeliništi, alpínskými loukami, klečovými porosty a kamenitou tundrou vytvořily na ploše 4500 ha 1. zónu s hlavní zásadou ochrany - minimalizací lidské činnosti. O tisíc hektarů menší 2. zóna zahrnuje přirozenému stavu potencionálně blízké lesy, květnaté louky a svahová rašeliniště. Současný trend vede v Krkonoších k zařazování dalších ploch do 1. a 2. zóny, aby se rozsah území s minimálním vlivem člověka až zdvojnásobil.

SCHUTZZONEN IM NATIONALPARK

Schon im Jahre 1952 wurden die wertvollsten Teile der Riesengebirgsnatur mit ihren einzigartigen Ökosystemen als staatliche Naturschutzgebiete geschützt. Im Rehorngebirge (Rýchory) entstanden gleich drei - Rehorn-Alpinum, Brunnen und Urwald. Nach der Ausrufung des Riesengebirgsnationalparks im Mai des Jahres 1963 wurde die Fläche des am strengsten geschützten Territoriums ein paar Mal erweitert. Kraft Naturschutzgesetz von 1992 wurde der Park in drei Zonen aufgeteilt. Die ehemaligen, oberhalb der Waldgrenze liegenden Schutzgebiete mit Gletscherkaren, arktischen Hochmooren, alpinen Wiesen, Latschenkieferbeständen und Steintundra auf einer Fläche von 4500 ha wurden der 1. Zone zugeordnet, mit einem Hauptgrundsatz - die menschliche Tätigkeit weitestgehend einzuschränken. Die tausend Hektar kleinere 2. Zone umfasst z.B. dem ursprünglichen Zustand potenziell nahe kommende Wälder, blühende Bergwiesen und Hangmoore. Gegenwärtig werden im Riesengebirge weitere Flächen in die 1. und 2. Zone einbezogen, wodurch sich das Territorium mit geringstmöglichem menschlichem Einfluss nahezu verdoppelt.

NATIONAL PARK ZONES

The most precious parts of the Giant Mountains nature with unique ecosystems were protected as state nature preserves already from 1952. At Rýchory 3 preserves were created - Rýchory flora, fountain and virgin forest. After the foundation of the Giant Mountains National Park in May 1963, the area of most strictly protected locations became much larger. The Act on Nature Protection divided the park into three zones in 1992. The former reserves especially those located at the highest part of the forest bordering with cirques, northern peat bogs, alpine meadows, mountain pine and rocky tundra, formed the 1st zone with the main protection principle being the minimization of human activity in the area covering 4500 hectares. A thousand hectares smaller is the 2nd zone, which includes forests that are potentially close to the original forests, floriferous meadows and peat bogs located on hillsides. The contemporary trend leads to adding other areas into the 1st and 2nd zone of the Giant Mountains, so that the size of the area with minimal human impact would double.

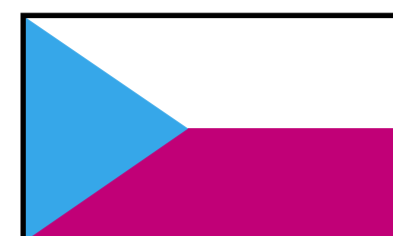

STREFY PARKU NARODOWEGO

Najcenniejsze partie przyrody karkonoskiej z unikatowymi systemami ekologicznymi objęto ochroną jako państwowe rezerваты przyrody już w 1952 roku. Na Rýchorach powstały od razu trzy rezerваты: Rýchorski Kwietnik, Źródélko i Puszcza. Po utworzeniu Karkonoskiego Parku Narodowego w maju 1963 roku powierzchnia obszarów objętych ścisłą ochroną zwiększyła się kilkakrotnie. Ustawa o ochronie przyrody w 1992 roku rozdzieliła park na trzy części. Z obszarów byłych rezerwatów zwłaszcza tych leżących nad górną granicą lasu z cyrkami lodowcowymi, skandynawskimi torfowiskami, łąkami alpejskimi, zaroślami kosodrzewiny i kamienistą tundrą wytworzono I strefę o powierzchni 4500 ha objętą ścisłą ochroną z minimalnymi interwencjami ze strony człowieka. O tysiąc hektarów mniejsza II strefa obejmuje lasy o składzie gatunkowym zbliżonym do naturalnego, łąki kwiatowe i torfowiska leżące na zboczach. Najnowsze działania mają na celu przyłączenie do I i II strefy dalszych obszarów tak, aby powierzchnia terenów z minimalną interwencją człowieka wzrosła dwukrotnie.

JILM HORSKÝ

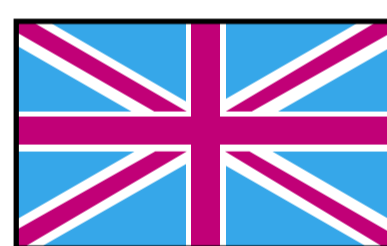

Sto dvacet kroků odtud ve vyznačeném směru roste ve smíšeném porostu více než stoletý listnatý strom jilm horský. S obvodem kmenu 3,7 metru patří mezi nejmohutnější v kraji. Dříve běžný druh od lužních lesů až po střední polohy Krkonoš vynikal v kulturní krajině především jako krásný solitérní strom. V 60. až 80. letech se celosvětově rozšířila dříve neškodná grafioza jilmů, známá podle místa objevení jako „holandská nemoc“. Houba *Ophiostoma ulmi* tehdy zmutovala do epidemické formy a rychle zahubila 98% jilmů v Evropě včetně Krkonoš. Její vlákna prorůstají do vodivých pletiv, které ucpou a zamezí vyživování korun stromu. Houbu rozšiřuje na svém těle kůrovec bělokaz pruhovaný nebo jilmový. Zdejší jilm přežil epidemii v izolaci ukázkového smíšeného porostu buku, jedle, smrku, javoru klenu a olše lepkavé.

BERG-ULME

120 Schritte von hier steht in der ausgewiesenen Richtung inmitten von Mischwald eine mehr als einhundertjährige Berg-Ulme. Mit einem Umfang von 3,7 Metern gehört sie zu den mächtigsten ihrer Art in dieser Gegend. Diese früher so häufige Baumart, die von den Auenwäldern bis hin zu den Mittellagen des Riesengebirges vorkam, nahm sich in der Kulturlandschaft vor allem als schöner Solitärbaum aus. In den 60. bis 80. Jahren breitete sich weltweit eine früher unschädliche Ulmenkrankheit aus, die Graphiose oder nach ihrem Entdeckungsort auch „holländische Ulmenkrankheit“ genannt wird. Der Pilz *Ophiostoma* mutierte damals zu einer epidemischen Form und vernichtete 98% aller Ulmen in ganz Europa, das Riesengebirge nicht ausgenommen. Seine Sporen verwachsen im wasserführenden Wurzelgeflecht, das sie dadurch verstopfen, wodurch die Nährstoffzufuhr zur Baumkrone unterbrochen wird. Den Pilz verbreitet der Kleine bzw. Ulmensplintkäfer auf seinem Körper. Die hiesige Ulme überlebte die Epidemie nur deshalb, weil sie relativ isoliert inmitten eines idealen Mischwaldes aus Buchen, Tannen, Fichten, Ahornen und der Schwarz-Erle stand.

MOUNTAIN ELM

120 steps from here in the marked direction grows among mixed vegetation a more than a 100 years old deciduous tree – Mountain Elm. Its trunk's circumference is 3.7 meters and it belongs among the mightiest trees in the region. Previously this common species of flood-plain forests that grew up to the middle altitude of the Giant Mountains used to excel in the landscape mainly as a beautiful solitaire tree. In the 1960s and 1980s there was a worldwide spreading of the previously harmless grafiosis of elm trees, known by the name of its discovery as the “Dutch Elm Disease.” Dry rot, *Ophiostoma ulmi*, muted into an epidemic form and quickly killed 98% of elm trees in Europe including in the Giant Mountains. Its fibers grow into conducting tissues, which plug and hinder nutrition of tree crowns. The dry rot is spread by elm bark beetle. This local elm tree survived the epidemic due to its isolation among mixed forest with beech trees, fir trees, spruce trees, sycamore trees and black alders.

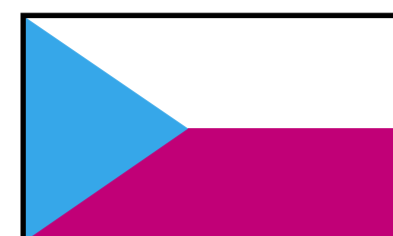

WIĄZ GÓRSKI

W odległości stu dwudziestu kroków stąd w wyznaczonym kierunku rośnie w mieszanym poroście ponad stuletnie drzewo liściaste wiąz górski. Z obwodem pnia 3,7 m jest jednym z największych w regionie. Dawniej gatunek powszechnie występujący w porostach począwszy od najniżej leżących lasów łęgowych aż po średnie wysokości Karkonoszy. W kultywowanym krajobrazie wyróżniał się jako majestatyczne, samotnie stojące drzewo. Począwszy od lat sześćdziesiątych aż po lata osiemdziesiąte zeszłego wieku po całym świecie rozprzestrzeniła się dawniej nieszkodliwa choroba grafioza wiązków, znana również pod nazwą holenderska choroba wiązków od kraju, w którym się pojawiła. Źródłem choroby jest grzyb *Ophiostoma ulmi*, którego zmutowana forma wywołała epidemię, która zniszczyła 98% wiązków w Europie z Karkonoszami włącznie. Włókna jego grzybni wrastają do wiązek naczyniowych drzew hamując przepływ soków odżywiających ich korony. Chorobę przenoszą na swym ciele korniki ogłodek wiązowy i ogłodek wielorzędowy. Omawiany egzemplarz wiązu przeżył epidemię rosnąc w izolacji przykładowego porostu mieszanego buku, jodły, świerku, klonu i olchy.

HORNICKÝ KANÁL

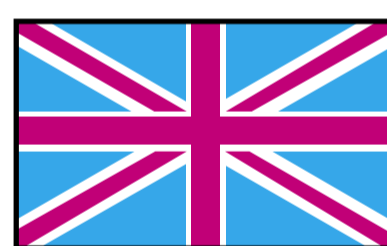

Při povrchovém dobývání zlata byla srážková voda nad dobývkami zachycována a soustavou mělkých příkopů odváděna dolů po svahu nebo využívána k těžbě. Kruhová nádrž jen deset kroků za tímto panelem na vrcholu Bartova lesa sloužila podle jedné z domněnek k nadržení vody potřebné pro pohon vodotěžného kola. Jedno takové podle dokumentů sestrojil například nájemce jámy Trenčín královéhradecký měšťan Jan Jirský. Přivedená a naakumulovaná voda posloužila také ke splachování a přerýžování vytěženého materiálu přímo v těžebních rýhách. Přiváděcí kanál vedl vodu nejspíš z dva kilometry vzdáleného Sejpového potoka. Dnes lze hornický kanál vysledovat jen na několika místech v okolí silničky na Rýchory. Jeho existenci potvrzuje dopis důlního odborníka Karla Eustacha Schindlera knížeti Schwarzenbergovi ještě 9. března 1765.

KUNSTGRABEN

Bei der Obertagegewinnung von Gold wurde das Niederschlagswasser über dem Abbau aufgefangen und in ein System von flachen Gräben über den Hang abgeleitet oder auch zum Abbau selbst genutzt. Das runde Becken nur zehn Meter hinter dieser Schautafel auf der Anhöhe des Bartwaldes diente gewissen Annahmen zufolge als Wasserreservoir für den Antrieb eines Wasserfördernden Kunstrads. Eines von ihnen wurde laut entsprechender Dokumente zum Beispiel von Jan Jirský, einem Bürger aus Hradec Králové und dem Pächter der Grube Trenčín konstruiert und gebaut. Das herangeführte und angesammelte Wasser diente darüber hinaus auch zum Waschen und Seifen des abgebauten Materials direkt in den Schürfrinnen. Der Kunstgraben (Rösche) führte das Wasser offensichtlich aus dem zwei Kilometer entfernten Seifenbach heran. Heute lässt sich der Kunstgraben nur an einigen wenigen Stellen in der Umgebung des Sträßchens hinauf zum Rehorn ausmachen. Aus einem Schreiben des Bergwerksexperten Karl Eustach Schindler an Fürst Schwarzenberg geht jedoch hervor, dass er noch am 9. März 1765 existierte.

MINING CANAL

During surface gold collecting rainwater was collected above the stopes and through a system of shallow ditches it was conducted down the slope or it was used for mining activities. The circular reservoir located about ten steps behind this panel at the peak of Bartuv forest, according to one theory collected water that was needed to drive a water-mining wheel. Such a machine was according to some records constructed by the leaseholder of the Trenčín pit, the burgher from Hradec Králové - Jan Jirský. The water was also used for rinsing and re-panning of mined material directly in the mining trenches. The feeder canal brought water probably from the two-kilometer distant Sejpový potok (Sejpy Brook). Today we can find the mining canal only in several places located around the small road leading to Rýchory. A letter from the mining expert Karel Eustach Schindler that he wrote to Duke Schwarzenberg on March 9, 1765, confirms its existence.

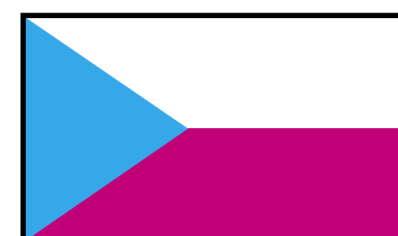

KANAŁ GÓRNICZY

Przy wydobywaniu złota metodą odkrywkową wodę deszczową nad wykopami odprowadzano systemem płytkich rowów w dół po zboczu lub wykorzystywano bezpośrednio przy wydobywaniu. Okrągły zbiornik w odległości dziesięciu kroków za tą planszą na szczycie wzgórza Bartův las służył według jednej z hipotez do gromadzenia wody potrzebnej do napędzania koła wyciągowego. Z dokumentów wynika, że jedno takie koło skonstruował dzierżawca szybu Trenčín mieszczanin z Hradca Králové Jan Jirský. Doprowadzona i spiętrzona woda służyła również do przepłukiwania wydobytego materiału bezpośrednio w rowach wydobywczych. Dwukilometrowy kanał doprowadzający wodę biegł od Sejpowego potoku. Dzisiaj resztki kanału górniczego widoczne są tylko w paru miejscach w sąsiedztwie wąskiej drogi na Rýchory. Jego istnienie w drugiej połowie XVIII wieku potwierdza list specjalisty górniczego Karla Eustacha Schindlera adresowany księciu Schwarzenbergowi z 9 marca 1765 roku.

OCHRANNÁ KAPLE

Kapličku, sloužící i jako přístřeší pro pracovníky na poli nebo v lese v čase nepohody, postavil na rozlehlé louce lemované hraničním lesem z místního kamene sedlák Josef Franz ze Sklenářovic čp. 21 v roce 1874. Interiér byl vybaven prostými dřevěnými lavicemi pro 10 až 12 osob a malým oltářem s náboženskými obrázky a soškami. Příchozí pravidelně doplňovali svíčky a čerstvé květiny. Od konce poslední války se zánikem Sklenářovic kaplička pustla, devastována dřevaři a příležitostnými nezvanými nocležníky. V roce 2000 byla z iniciativy galerie Veselý výlet na náklady Správy KRNAP celkově renovována. Stavební práce podle vlastního plánu provedla Stavební a inženýrská firma Klimeš z Horního Maršova. Návrh a výmalba interiéru, odkazující na ochranné poslání kaple, je dílem úpické výtvarnice Květy Krhánkové. Na restaurování venkovních maleb a nápisů podle dobových fotografií se podílely odborné restaurátorky Magda Pichová a Kateřina Krhánková.

SCHUTZKAPELLE

Diese Kapelle, die Feld- oder Waldarbeitern bei Unwetter als Unterschlupf diente, hatte Joseph Franz aus Glasendorf Nr. 21 im Jahre 1874 auf der großen, bis zum Grenzwald reichenden Wiese aus hiesigen Felssteinen errichtet. In ihrem Innern befanden sich grobe Holzbänke für 10 bis 12 Personen und ein kleiner Altar mit Heiligenbildern und -figuren. Die Vorübergehenden brachten regelmäßig frische Kerzen und Blumen mit. Nach dem Ende des letzten Krieges und dem Untergang von Glasendorf verfiel die Kapelle - demoliert von Forstarbeitern und gelegentlichen ungeladenen Schlafgästen. Im Jahre 2000 wurde sie aus Initiative der Galerie Veselý výlet und auf Kosten der KRNAP-Verwaltung komplett renoviert. Die Bauarbeiten wurden von der Bau- und Ingenieurfirma Klimeš aus Horní Maršov nach eigenen Entwürfen durchgeführt. Der Entwurf und die Ausführung der die Schutzfunktion der Kapelle nahe bringenden Innenmalereien der Kapelle sind ein Werk der bildenden Künstlerin Květa Krhánková aus Úpice. Die Restaurierungsarbeiten der Außenmalereien und Inschriften erfolgten unter Verwendung zeitgenössischer Fotografien und Beteiligung der Fachrestaurateurinnen Magda Pichová und Kateřina Krhánková.

PROTECTIVE CHAPEL

The chapel was used as a shelter for people working in the fields or in the forest during bad weather. The peasant Josef Franz from Sklenářovice (house number 21) built it from local stone on a large meadow lined by a forest in 1874. The interior was furnished by simple wooden benches for ten to twelve people and there was a small altar with religious pictures and small statues. Visitors regularly brought candles and fresh flowers. Since the end of World War II and with the demolition of Sklenářovice the chapel was neglected, devastated by woodcutters and unwanted overnight guests. In 2000 it was completely renovated due to the initiative of Veselý výlet Gallery and due to the financing from KRNAP Administration. The construction and engineering firm Klimeš from Horní Maršov carried out the construction work. The design of the interior wall painting, which refers to the protective mission of the chapel, is the work of an artist from Úpa - Květa Krhánková. Professional restorers Magda Pichová and Kateřina Krhánková restored the exterior wall painting and inscriptions in compliance with photographs capturing its original state.

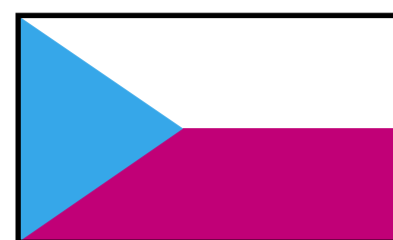

KAPLICZKA

Kapliczkę z miejscowego kamienia służącą również jako schronienie dla pracujących na polu lub w lesie podczas złej pogody wybudował na rozległej łące otoczonej lasem granicznym rolnik Franz ze Sklenářovic nr 21 w 1874 roku. Wewnątrz stały proste ławy drewniane dla 10 – 12 osób i mały ołtarz ze świętymi o braskami i figurkami. Przychodzący przynosili regularnie świeczki i świeże kwiaty. Od końca ostatniej wojny wraz z zanikiem Sklenářovic kapliczka podupadała dewastowana przez robotników leśnych i przygodnych nocujących. W 2000 roku z inicjatywy galerii Wesoła Wyprawa została na koszt Dyrekcji KRNAP zrekonstruowana. Prace budowlane według własnego planu wykonała Firma Budowlana i Inżynieryjna Klimeš z Marszowa Górnego. Projekt i malowidła wewnątrz nawiązujące tematyką do ochronnej funkcji kapliczki są dziełem artystki upickiej Květy Krhánkowej. Restauracji malowideł zewnętrznych i napisów w oparciu o zachowane fotografie podjęły się Magda Pichová i Kateřina Krhánková – zawodowi konserwatorzy.

MEDVĚDÍ JESKYNĚ

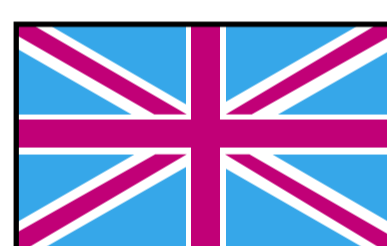

Vápencový lom skrytý v bukovém lese ukrývá silným poklopem uzavřený zbytek jeskyně, ve které se podle zprávy z roku 1908 našly ostatky dávno vyhynulého jeskynního medvěda *Ursus spelaeus*. Nalezené kosti se údajně později ztratily při požáru muzea v Hradci Králové. Nemožnost nejméně deset tisíc let staré ostatky prozkoumat a nedostatečné publikování zastřelo unikátní nález mnoha nejasnostmi i pochybami. Jenže v létě 2002 jeskyňáři z České speleologické společnosti pod vedením geologa Radko Táslera usazovali kovový poklop na vchod do Medvědí jeskyně, aby zabránili ničení krápníkové výzdoby. Při tom našli vápenným sintrem zpevněné kosti, které pracovník Národního muzea v Praze Borek Ekrt určil jako pozůstatky mladého jeskynního medvěda. Je škoda, že větší část jeskyně i s případnými nálezy zničila těžba vápence. I tak speleologové místo dál zkoumají.

BÄRENHÖHLE

Der im Buchenwald verborgene Kalkbruch birgt unter einem massiven Eisendeckel den versperrten Rest einer Höhle, in der man laut einem Bericht aus dem Jahre 1908 die Überreste eines schon längst ausgestorbenen Höhlenbären (*Ursus spelaeus*) fand. Dieser Knochenfund ging angeblich bei einem Museumsbrand in Hradec Králové verloren. Die Unmöglichkeit, die mindestens zehntausend Jahre alten Knochenreste wissenschaftlich zu prüfen, aber auch gewisse Unklarheiten und die ungenügende Publizierung ließen Zweifel über den einzigartigen Fund aufkommen. Im Jahre 2002 versperrten dann Höhlenforscher der Tsch. Speläologiegesellschaft unter der Leitung des Geologen Radko Tásler den Eingang zur „Bärenhöhle“ mit einem massiven Eisendeckel, um den hiesigen Tropfsteinschmuck vor Beschädigung zu schützen. Dabei fanden sie vom Kalksinter gefestigte Knochen, die Borek Ekrt, ein Angestellter des Nationalmuseums in Prag, als Überreste eines jungen Höhlenbären identifizierte. Nur schade, dass der größte Teil der Höhle, in dem man hätte weitere Funde machen können, durch den Kalkabbau zerstört wurde. Auch so forschen die Höhlenforscher weiter.

BEAR CAVE

The limestone quarry hidden in a beech forest conceals the remains of a cave under a heavy lid. The remains of an extinct cave bear *Ursus spelaeus* were found in this cave according to a document from 1908. The discovered bones were allegedly lost in a fire that broke out in Hradec Králové's museum. The lost opportunity to examine these at least 10 000 years old remains and insufficient publishing obscured this unique discovery with many uncertainties and doubts. In the summer of 2002 speleologists from the Czech Speleological Association under the direction of the geologist Radko Tásler were placing the metal lid onto the entrance of Medvědí jeskyně (Bear Cave), in order to prevent the damaging of stalactites and stalagmites. During this activity they found bones hardened by flowstone, which were identified by a worker of the National Museum in Prague, Borek Ekrt, as the remains of a young cave bear. It is a shame that limestone mining damaged a larger part of the cave, because it could have offered other discoveries. Even so speleologists are further exploring the area.

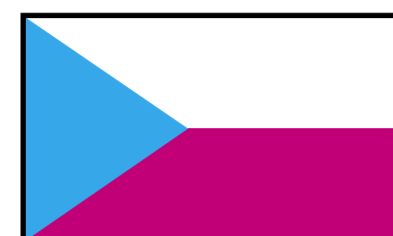

MEDVĚDÍ JESKYNĚ

Kamieniołom wapienny schowany w lesie bukowym ukrywa pod masywną klapą zamkniętą część jaskini, w której według wiadomości z 1908 roku znalezione zostały szczątki dawno wymarłego niedźwiedzia jaskiniowego *Ursus spelaeus*. Znalezione kości podobno później zniknęły podczas pożaru muzeum w mieście Hradec Králové. Fakt, że kości, których wiek odgadywano na co najmniej dziesięć tysięcy lat nie można było poddać badaniom wraz z małą publicity zdecydował o tym, że unikatowe odkrycie zostało osnute licznymi wątpliwościami. Ale latem 2002 roku członkowie Czeskiego Towarzystwa Speleologicznego pod kierownictwem geologa Radko Táslera podczas osadzania metalowej klapy na wejście do Niedźwiedziej Jaskini w celu zapobieżenia niszczeniu nacieków krystalicznych wewnątrz jaskini odkryli kości zakonserwowane w kalcycie naciekowym, które pracownik Muzeum Narodowego w Pradze Borek Ekrt rozpoznał jako resztki młodego niedźwiedzia jaskiniowego. Szkoda tylko, że większą część jaskini wraz z ewentualnymi resztkami zniszczyły prace wydobywcze. Speleolodzy nadal jaskinię badają.

SKALNÍ OSTROH

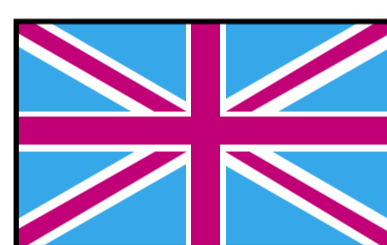

Příkop v kterém stojíte spolu s nedalekým pahorkem inspiroval v roce 1983 jistého geomorfologa k „objevení“ zaniklého hrádku Stadelburk. Objev opíral o mapu připisovanou Simonu Hüttelovi asi z roku 1578, v které je poblíž Svobody zakreslená skupina domů s popiskou Der burck Stadell. Nesprávný výklad obsahu mapy a konfigurace terénu vedl k „objevu“ burku - hradu Stadell. Stadelburk se potom dostal do turistických map. Archeologické sondy provedené při výzkumu těžby zlata prokázaly, že „hradní příkop“ je pěknou ověřovací rýhou na zlato, jakých je na Bartově kopci několik. Jen není vyhloubená ostře do tvaru V, snad protože je vedená po vrstevnici. Ani skalní ostroh nenesl žádné stopy zaniklé stavby, natož středověkého hradu. Zákres s popiskou v mapě opakující se i v Hüttelově Kronice města Trutnova znalci jeho díla vysvětlují jako městu patřící přístřešek či stodolu.

FELSSPORN

Der Graben, an dem sie gerade stehen und der nahe Hügel inspirierten im Jahre 1983 einen gewissen Geomorphologen zur „Entdeckung“ der verschwundenen Burg Stadelburg. Dabei berief er sich auf eine, wohl aus dem Jahre 1578 stammende und Simon Hüttel zugeschriebene Karte, in welcher in Nähe der Stadt Freiheit eine Häusergruppe mit der Beschreibung „Der burck Stadell“ eingezeichnet. Die falsche Auslegung des Karteninhalts und die Gegebenheiten des Geländes führten somit zur „Entdeckung der „Burg Stadell“. Unter dem Namen Stadelburk hielt sie dann auch Einzug in einschlägige Wanderkarten. Im Rahmen von Erkundungsarbeiten zur Goldgewinnung durchgeführte archäologische Sonden bewiesen, dass der „Burggraben“ in Wirklichkeit ein schöner, der Goldsuche dienender Schürfgraben war, derer es auf der Barthöhe gleich ein paar gab. Er hat nur kein scharfes V-Profil und dies wohl deswegen nicht, weil er auf der Höhenlinie verläuft. Auch auf dem Felssporn selbst gibt es nicht die Spur eines Bauwerks, von einer mittelalterlichen Burg ganz zu schweigen. Die Einzeichnung samt Legende in der alten Karte, die auch in der Hüttel-Chronik der Stadt Trutnov erscheint, definieren Kenner seines Werkes als zur Stadt gehöriges Schutzdach oder Scheune.

ROCKY BUTTRESS

The trench in which your standing along with the nearby mound inspired a certain geomorphologist to “discover” the lost Stadelburk castle in 1983. He based his discovery on a map that was attributed to Simon Hüttel and dated about 1578, in which a group of houses titled Der burck Stadell are depicted near the town Svoboda. Incorrect interpretation of the map’s content and the configuration of the terrain lead to the “discovery” of the Stadell castle. Stadelburk was then shown on tourist maps. Archeological probes that were conducted during research of gold mining activities proved that the “Castle’s Trench” is a trench for verifying gold. We can find several like it on Bartuv Hill. This trench was just not shaped into a sharply pointed V shape, possibly because it ran on a line of equal altitude. The rocky buttress also does not carry any traces of a demised construction let alone a medieval castle. Experts explain the fact that the map depicted buildings with a name, which was repeated as well in Hüttel’s Chronicles of Trutnov, as a stable or shelter that belonged to the town.

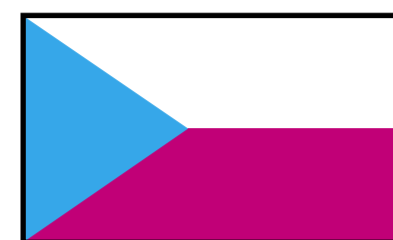

URWISKO SKALNE

Rów, w którym stoicie razem z pobliskim pagórkiem stał się inspiracją w 1983 roku dla pewnego geomorfologa, by „odkryć” zanikły mały gród Stadelburk. Swoje odkrycie wspierał o mapę z 1578 roku, której autorstwo przypisywano Simonowi Hüttelowi. Na wspomnianej mapie jest w pobliżu Svobody zaznaczona grupka domów z napisem Der burck Stadell. Niesłuszna interpretacja zawartości mapy i ukształtowanie terenu ponoszą winę za „odkrycie” burku – grodu Stadell. Stadelburk następnie znalazł się na mapach turystycznych. Sondażowe badania archeologiczne przeprowadzone podczas badań dokumentujących wydobywanie złota wykazały, że „fosa” jest piękną kontrolną bruzdą na zlato. Takich bródz na wzgórzu Barty znajduje się kilka. Nie ma tylko charakterystycznego przekroju w kształcie litery V, być może dlatego, że jest prowadzona po warstwiczy. Samo urwisko skalne również nie skrywa żadnych śladów zanikłych zabudowań a co dopiero grodu średniowiecznego. Rysunek z napisem na mapie występujący również w Kronice Miasta Trutnova Hüttela znawcy jego dzieła interpretują jako stodołę lub inny obiekt należący do miasta.

PAŠOVKA

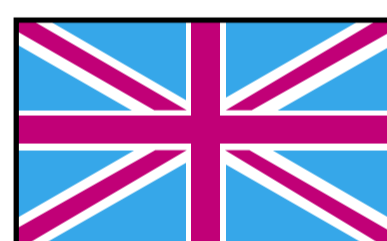

Datum 8. října 1913 vepsané ve štítě lovecké boudy Pašovka je v souladu se stářím okolních porostů vysazovaných po likvidaci škod z větrných let 1903, 1905 a 1907. V té době ji nejspíš zbudovali na místě zaniklé samoty lesní dělníci. Ve druhé polovině 30. let minulého století sloužila krátce čs. armádě jako sklad trhavin při budování Vojenské cesty a pevnůstek lehkého opevnění státních hranic na hřebeni Rýchor. Souvislost jejího názvu s pašeráky se přímo nabízí, skutečnost je ale prozaičtější. Koncem 50. a začátkem 60. let 20. století zde často pobýval novinář a spisovatel, propagátor „lesní moudrosti“ a redaktor časopisu Myslivost Míla Paša (1901–1976). Již značně zchátralou chalupu provizorně obnovili dřevaři ze Slovenska, rozsáhlejší úpravy jsou dílem myslivců ze sdružení „Rýchory“, kteří ji léta užívali a od roku 1971 také vedli pamětní knihu s mnoha stránkami zajímavých zápisů. Z majetku města Trutnova boudu v roce 2007 získala Správa KRNAP a o rok později prošla generální opravou.

PAŠOVKA

Das Datum vom 8. Oktober 1913, das im Giebel der Hütte Pašovka steht, stimmt mit dem Alter der umliegenden Bestände überein, die nach der Liquidation der Sturmschäden von 1903, 1905 und 1907 hier ausgepflanzt wurden. Damals wurde sie wohl von Forstarbeitern anstelle einer verschwundenen Einöde erbaut. In der zweiten Hälfte der 30. Jahre des vergangenen Jhds. wurde sie dann kurze Zeit von der tschechoslowak. Armee als Sprengstofflager benutzt und zwar beim Bau des Militärwegs und der kleinen Artilleriebunker zur Befestigung der Staatsgrenze auf den Kämmen des Rýchory. Ihr Name Pašovka (frei: Schmugglernes) provoziert die Vorstellung von Schmugglergeschäften, die Wirklichkeit ist aber prosaischer. Ende der 50. und zu Beginn der 60. Jahre des 20. Jhds. hielt sich hier nämlich oft Míla Paša auf (1901–1976) - Journalist und Propagator der „Forstweisheiten“ und Redakteur der Zeitschrift „Jagdwesen“. Die schon ziemlich verfallene Hütte wurde von Holzfällern aus der Slowakei provisorisch erneuert, die späteren umfangreicheren baulichen Veränderungen waren das Werk der Weidmänner aus dem Jagdverein „Rýchory“, die sie jahrelang benutzt hatten und die seit 1971 auch ein Gedenkbuch mit vielen interessanten Eintragungen führten. Im Jahre 2007 kaufte sie die Verwaltung des KRNAP der Stadt Trutnov ab. Ein Jahr später machte sie eine Generalreparatur durch.

PAŠOVKA

The date October 8, 1913, which is written on the gable of the hunting lodge Pašovka, corresponds with the age of the surrounding vegetation that was planted here after the damages that were caused by wind storms in 1903, 1905 and 1907 were cleared. In that period forest workers probably built it on the grounds of a former forest solitude. In the second half of the 1930s it served for a short period to the Czechoslovak Army as food storage, when the Vojenská cesta (Army Path) was being built. It was made with small forts that were part of the light fortification of state borders at the Rýchory Ridge. Connection of its name with pašeráky [smugglers] offers itself, however, the reality is more prosaic. At the end of the 1950s and beginning of the 1960s the journalist and writer, promoter of „lesní moudrost“ [Forest Wisdom] and the editor of the Gamekeeping magazine, Míla Paša (1901–1976), lived here. Woodcutters from Slovakia temporarily renovated the highly run-down house. Larger repairs were done by gamekeepers from the association „Rýchory“, who used it for years and from 1971 they also kept a lodge diary with many pages full of interesting records. In 2007 KRNAP Administration received the chalet from the Trutnov municipality and a year later it underwent complete renovation.

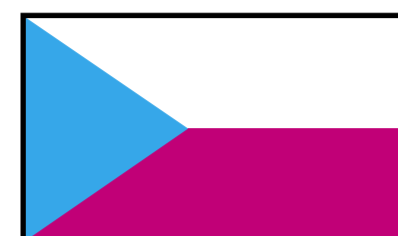

PAŠOVKA

Data 8 października 1913 roku uwieczniona na szyldzie chaty myśliwskiej Pašovka odpowiada wiekowi okolicznych porostów zasadzonych w ramach likwidowania szkód po wichurach w latach 1903, 1905 i 1907. W tamtych czasach ją najprawdopodobniej zbudowali robotnicy leśni na miejscu zanikłej samotni. W drugiej połowie lat trzydziestych ubiegłego wieku przez krótki okres czasu służyła Armii Czechosłowackiej jako magazyn materiałów wybuchowych potrzebnych przy budowie Drogi Wojskowej i lekkich bunkrów granicznej linii obronnej na grzbietach Rýchor. Związek jej nazwy z przemytnikami aż sam się prosi, ale rzeczywistość jest bardziej prozaiczna. Pod koniec lat pięćdziesiątych i na początku sześćdziesiątych dwudziestego wieku przebywał tutaj często dziennikarz, pisarz i redaktor czasopisma „Myslivost“ propagujący „leśną mądrość“ Míla Paša (1901–1976). Znacznie już zniszczoną chałupę prowizorycznie naprawili drwale ze Słowacji. Bardziej gruntowny remont jest dziełem myśliwych ze stowarzyszenia „Rýchory“, którzy z niej przez długie lata korzystali prowadząc od 1976 roku księgę pamiątkową. Znaleźć w niej można wiele ciekawych zapisów. Od miasta Trutnova chałupę zyskała Dyrekcja KRNAP w 2007 roku a już w następnym roku doczekała się gruntownej rekonstrukcji.

PERMSKÉ PÍSKOVCE

Podloží města Trutnova i jeho okolí tvoří červeně zbarvené permské pískovce. Dokonce trutnovský hrad stál na pískovcovém skalním výchozu, který dnes nese historické centrum města. Dobře opracovatelnou horninu tvořenou křemeny spojenými železitým tmelem najdeme vestavěnou ve zbytcích městských hradeb, v renesančních domech, v podloubí a několika vstupních portálech měšťanských domů. Dobře je vidět i v nejstarším přístupném interiéru restaurace Pod hradem. Permský pískovec snadno podléhá zvětrávání, proto byl v sochařství i stavebnictví s rozvojem dopravy nahrazen světlými pískovci ze vzdálenějších míst, třeba z okolí Červeného Kostelce, Kocbeře, Hořic a Adršpašských skal. Výchozy permských pískovců v okolí Trutnova byly přednostně vytěženy, drobné zbytky se zachovaly i v okolí Zlatého potoka. Výrazně červená zemina vznikla jejich zvětráním.

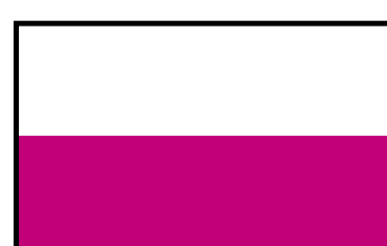
PERMISCHER SANDSTEIN

Den Untergrund von Trutnov und dessen Umgebung bildet rötlicher permischer Sandstein. Sogar das Trautenauer Schloss stand auf solch einer Felsklippe aus Sandstein, heute befindet sich hier der historische Stadtkern. Das leicht zu bearbeitende Gestein aus Quarzen, die in einem eisenhaltigen Bindemittel gebunden sind, ist überall anzutreffen - in der Stadtmauer, den Renaissancehäusern, Laubengängen und an so manchem Eingangsportal der Bürgerhäuser. Besonders gut ist es im ältesten zugänglichen Interieur, im Restaurant „Pod hradem“ zu sehen. Der permische Sandstein verwittert jedoch schnell, deshalb wurde er in der Bildhauerei und auch im Bauwesen mit dem Aufschwung des Transportwesens von helleren Sandsteinarten von weiter entfernten Orten verdrängt, so aus der Gegend von Červený Kostelec, Kocbeře, Hořice und aus den Adersbacher Felsen. Die Aufschlüsse des permischen Sandsteins in der Umgebung von Trutnov wurden nahezu völlig ausgebeutet, kleine Reste blieben nur noch in der Umgebung des Altwasser erhalten. Der markante rote Boden ringsum entstand durch seine Verwitterung.

PERMIAN SANDSTONES

Trutnov's subsoil and its surroundings is formed by red Permian sandstones. Even Trutnov's castle was situated on the sandstone rock outcrop, which now holds the historic part of the town. This easily shapeable rock, which is formed by flints that are joined by a ferruginous binding constituent, can most often be found in the remains of the town walls, in Renaissance houses, arcades and several entry gates of town houses. It is well visible even in the eldest accessible interior of the restaurant "Pod hradem". Permian sandstone is easily damaged by weather, that is why even as material used for sculptures and construction building it was replaced, as soon as transportation developed, by light sandstones from more distant locations such as Červený Kostelec, Kocbeř, Hořice and Adršpašské Rocks. The outcrops of Permian sandstones in the Trutnov area were preferentially mined and some of the remains can be found in the surroundings of Zlatý potok (Gold Brook). The distinctly red soil is the result of their disintegration.

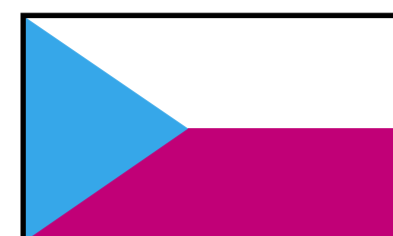

PIASKOWCE PERMSKIE

Podłoże miasta Trutnova i jego okolic tworzą piaskowce permskie o charakterystycznym czerwonym zabarwieniu. Trutnowski gród stał na urwisku skalnym z takiego właśnie piaskowca. Całe historyczne centrum miasta na nim spoczywa. Skałę łatwo podlegającą obróbce składającą się z kwarcu i spoiwa żelazistego znaleźć można w resztkach murów miejskich, w domach renesansowych, w podcieniach oraz kilku portalach wejściowych domów mieszczkańskich. Jest również dobrze widoczna w najstarszym dostępnym wnętrzu restauracji Pod hradem. Piaskowiec permski łatwo podlega erozji w związku z czym w rzeźbiarstwie i budownictwie został zastąpiony - w miarę rozwoju transportu - jasnymi piaskowcami z bardziej odległych stanowisk - na przykład z okolic Červenego Kostelca, Kocbeře, Hořic i Adršpašských skal. Stanowiska piaskowców permskich w okolicach Trutnova zostały wyeksloatowane w pierwszej kolejności. Resztki ich można znaleźć jeszcze w pobliżu Złotego potoku. Gleba o wyraźnym czerwonym zabarwieniu powstała w wyniku ich zwieterzenia.

SEJPY

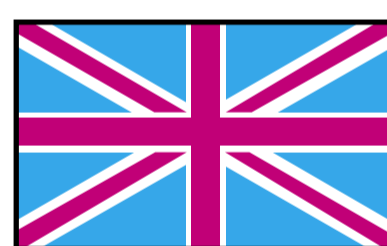

V hornické terminologii jsou sejpy, tedy haldy přeprané hlušiny pozůstalé ze získávání zlata z říčních náplavů i nadrcené horniny z míst ložisek. Největší kumulace těchto nenápadných terénních kopečků dnes porostlých vegetací je v celé oblasti „rýchorského zlata“ právě zde. Niva zlatonosné „Staré vody“ si vysloužila název Zlatý potok. Během generací byly sejpy několikrát přerýžovány nebo rozebrány skláři hledajícími kusy křemene coby suroviny potřebné pro výrobu skla. Určit jejich stáří je proto těžké. Podle pověstí se zlato na úpatí Rýchor dobývalo už od začátku 11. století. První písemná zpráva však je až z roku 1542. Někteří badatelé přisuzují zdejší sejpy dokonce Keltům, kteří rýžování zlata nepochybně znali. Keltské osídlení však v Krkonoších nebylo dosud doloženo. Ojedinělý, nejseverněji v Čechách odkrytý nález keltských mincí – duhovek v Trutnově před rokem 1908, to nepotvrzuje, ale ani nevyvrací.

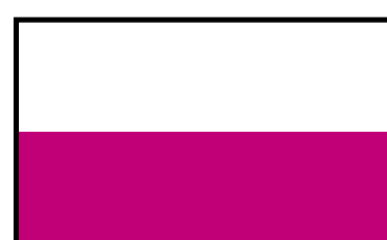
SEIFEN

In der Bergmannssprache sind „Seifen“ Halden von gewaschenem taubem Gestein, Reste der Goldwäsche in Flussablagerungen oder auch von zertrümmertem Gestein aus den Lagerstätten. Gerade hier, an dieser Stelle, befindet sich die größte Ansammlung dieser unauffälligen, von Vegetation überwucherten „Hügel“ auf dem gesamten Gebiet des „Rehorn-Goldes“. Die Aue des goldträchtigen „Altwassers“ hatte sich den Namen Goldbach verdient. Im Laufe der Generationen wurden die Seifen ein paar Mal „umgeackert“, neu gewaschen oder von Glasmachern auseinandergelaut, die nach Quarzstücken suchten, die als Rohstoff zur Glasherstellung dienten. Es ist deshalb schwierig, das Alter der Seifen zu bestimmen. Der Sage nach soll man schon zu Beginn des 11. Jahrhunderts zu Füßen des Rehorngebirges Gold gewaschen haben. Eine erste schriftliche Erwähnung stammt jedoch erst aus dem Jahre 1542. Manche Forscher halten die hiesigen Seifen gar für ein Werk der Kelten, die sich zweifelsohne gut in der Goldwäscherei auskannten. Keltische Besiedlungen im Riesengebirge konnten bisher jedoch nicht nachgewiesen werden. Der einmalige, nördlichste Fund von keltischen „Regenbogenmünzen“ in ganz Böhmen vor dem Jahre 1908 in Trutnov kann diese Hypothese weder bestätigen, noch entkräften.

SEJPY

In mining terminology “sejpy” refer to heaps of waste rock formed by gold panning from river refuse as well as from shattered rock from local deposits. Most of these subtle ground mounds, which today are covered by vegetation, from the whole “Rychory gold “area are located right here. The alluvial plain of the gold bearing „Stará voda“(Old Water) earned a new name - Zlatý potok (Golden Brook). As generations passed by the sejpy were re-panned several times and taken apart by glassmakers, who were looking for pieces of flint stone necessary for glass manufacture. Therefore, it is difficult to determine their age. According to old stories gold was mined at the foothills of Rýchory since the beginning of the 11th century. The first written report though dates 1542. Some scholars even assign the local sejpy to the Celts, who undoubtedly were familiar with gold panning. However, Celtic settlements have not been documented in the Giant Mountains. The unique discovery of Celtic coins in Trutnov before 1908, did not confirm nor deny this theory.

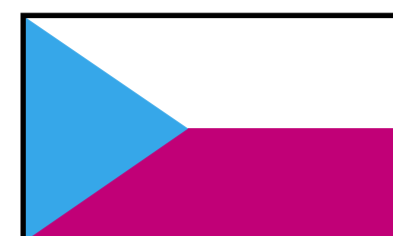

SEJPY

W terminologii górniczej są sejpy, czyli hałdy przepłukanej skały płonnej, odpadu z płukania złota z rzecznej mułu i rozkruszonej skały z łożysek. Najwięcej tych mało rzucających się w oczy kopczyków porośniętych dzisiaj roślinami jest z całego obszaru „rýchorskiego zlota” właśnie tutaj. Niwa zlatonosnej „Starej Wody” w pełni zasłużyła na nazwę Złoty Potok. Przez kolejne pokolenia zostały Sejpy kilkakrotnie przepłukane lub rozebrane przez szklarzy poszukujących kawałków krzemienia wykorzystywanego jako surowca potrzebnego do produkcji szkła. Wobec powyższego określenie ich wieku jest niezwykle trudne. Według legend złoto było wydobywane u podnóża Rýchor już od początku XI wieku. Pierwsza informacja pisemna pochodzi jednakże dopiero z 1542 roku. Niektórzy wręcz badacze przypisują tutejsze sejpy Celtom, którzy płukanie złota z całą pewnością znali. Osiedlenia Celtów w Karkonoszach jak do tej pory nie udało się potwierdzić. Osamotniony, najbardziej na północ wysunięty w Czechach przypadek odnalezienia monet celtyckich – tęczówek w Trutnowie przed 1908 rokiem tego ani nie potwierdził ani nie zaprzeczył.

SLUNEČNÁ STRÁŇ

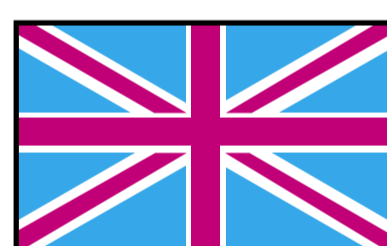

Od roku 1995 jsou slatinné a rašelinné louky Slunečné stráně chráněnou přírodní památkou. Ovšem Správa KRNAP zahájila aktivní ochranu lokality již o deset let dříve. Před tím tu hospodáři prováděli umírněnou pastvu a na části pravidelnou sklizeň sena. Zachování bohatého genofundu s více než 130 druhy původních cévnatých rostlin na ploše 15 ha vyžaduje i dnes pravidelné obhospodařování. Z ohrožených lokalit sem bylo přeneseno několik druhů vzácných rostlin. Úspěch transferu druhů závislých na symbióze s dalšími organismy svědčí o profesionalitě provedené práce. Na podmáčených loukách rostou třeba vstavače prstnatec bezový a májový, vemeník dvoulistý, pětiprstka žežulník, z dalších rostlin všivec ladní, prha arnika, růže převislá, hořček ladní pobaltský aj. Slunečná stráně je zároveň genetickou bankou ohrožených krkonošských rostlin. Prosíme nevstupujte na ohrazenou, z větší části podmáčenou plochu přírodní památky. Děkujeme.

LOKALITÄT SONNENSEITE

Seit 1995 sind die Moor- und Sumpfwiesen der Lokalität „Slunečná stráně“ (Sonnenseite) als Naturdenkmal geschützt. Die KRNAP-Verwaltung hatte den aktiven Schutz dieser Lokalität jedoch schon zehn Jahre früher eingeleitet. Früher betrieben die Landwirte hier nur mäßige Weidewirtschaft und auf einem Teil von ihr wurde auch regelmäßig Heu geerntet. Um den reichen Genfond von 130 Arten ursprünglicher Gefäßpflanzen auf einer Fläche von 15 ha zu bewahren, müssen die Feuchtwiesen auch heute noch regelmäßig bewirtschaftet werden. Man zögerte nicht, einige Arten seltener Pflanzen von bedrohten Lokalitäten hierher umzupflanzen. Der Erfolg dieses Transfers von Arten, die nur in Symbiose mit weiteren Organismen leben, zeugt von der Professionalität der durchgeführten Arbeit. Auf den feuchten Bergwiesen gedeihen nun zum Beispiel das Holunderknabenkraut und das Breitblättrige Kabenkraut, die Weiße Waldhyazinthe, die Große Händelwurz und von sonstigen Pflanzenarten das Wald-Läusekraut, Bergwohlverleih (Arnika), Alpenheckenrose, Baltischer Feld-Enzian u.a.m. Die „Sonnenseite“ ist somit so etwas wie eine Genbank der meistbedrohten Riesengebirgspflanzen. Wir bitten sie, die eingezäunten, zum größten Teil sumpfigen Flächen des Naturdenkmals nicht zu betreten. Vielen Dank.

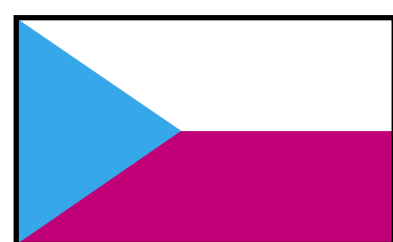
SUNNY SLOPE

As of 1995 boggy and peaty meadows of Slunečná stráně (Sunny Slope) are a protected nature monument. However, KRNAP Administration had started with active protection of the area already ten years before that. Previously farmers used it for pastures and they regularly harvested hay on part of the lands. To maintain the rich gene pool, which has over 130 species of vascular plants in the location covering 15 hectares, requires regular maintenance to this day. Several precious plant species were relocated here from threatened areas. The success of the transfer of species that are dependant on the symbiosis with other organisms gives evidence to the professionalism with which the work was conducted. On the wet meadows grow e.g. orchids such as rewardless orchid and Western March Orchid, butterfly orchid, fragrant orchid, and from other plant species lousewort, mountain arnica, alpine rose, field gentian etc. Slunečná stráně at the same time serves as a genetic bank of threatened vegetation in the Giant Mountains. Please do not step on the fenced off wet ground of this nature monument. Thank you.

SLUNEČNÁ STRÁŇ

Od 1995 roku są łąki torfowe Slunečnej stráni zabytkiem przyrody objętym ochroną. Jednakże Dyrekcja KRNAP rozpoczęła aktywną ochronę tego biotopu już o dziesięć lat wcześniej. Dawniej tutaj gospodarze w ograniczonym zakresie wypasali dobytek a na części obszaru regularnie kosili trawę. W celu zachowania bogatej różnorodności funduszu genowego z ponad 130 gatunkami pierwotnych roślin naczyniowych na powierzchni 15 ha musi się i dzisiaj regularnie łąki uprawiać. Z zagrożonych stanowisk przeniesiono tutaj kilka gatunków cennych roślin. Transfer gatunków uzależnionych na symbiozie z innymi organizmami uwieńczony sukcesem świadczy o wysokiej fachowości wykonanej pracy. Na podmokłych łąkach rosną na przykład storczyki stoplamek szerokolistny i bzowy a z innych roślin podkolan biały, gółka długoostrogowa, gnidosz rozestłany, pomórnik, róża alpejska, goryczka bałtycka i inne. Slunečná stráně jest jednocześnie bankiem genetycznym zagrożonych roślin karkonoskich. Prosimy o nie wchodzenie na zagrożoną, w większej części podmokłą powierzchnię zabytku przyrody. Dziękujemy.

ZLATÁ CESTA

Poznávací vycházková trasa Zlatá cesta vede ze severního cípu města Trutnova v Kalné Vodě podél Zlatého potoka do zaniklých obcí Bystřice a Sklenářovice. Prochází kolem bývalých zlatých dolů na úbočí Rýchor, ke kterým stoupá jedna z odboček. Hlavní směr určují směrovky ve tvaru ruky a vedou dál do osady Sejfy, přes Antonínovo údolí a kolem přírodní památky Sluneční stráň do Svobody nad Úpou. Trasa je propojená také s obcí Mladé Buky u železniční zastávky. Opačný směr určují šipky upevněné hned pod hlavní směrovkou ve tvaru ruky. Ostatní šipky doplňují základní orientaci a upozorňují na zajímavé cíle mimo hlavní trasu. Vycházkovou trasu na návrh Hradní společnosti Aichelburg zřídila Správa KRNAP s přispěním města Trutnova. Práce provedl tým informačního centra Veselý výlet. Texty pro 34 informačních panelů připravili Antonín Tichý a Pavel Klimeš s odbornou pomocí Radko Táslera a Lud'ka Jiráska.

GOLDWEG

Der Wanderlehrpfad „Goldweg“ führt vom nördlichsten Zipfel der Stadt Trutnov, vom Ortsteil Kalná Voda, entlang des Altwasser (Zlatý potok) bis zu den verschwundenen Orten Bystřice (Klinge) und Sklenářovice (Glasendorf). Er führt an uralten Goldgruben und Goldwäschen an den Hängen des Rehorngebirges (Rýchory) vorbei, samt einer Abzweigung zu diesen. Die Richtungsweiser in Form einer Hand zeigen jeweils die Hauptrichtung an - zur Siedlung Sejfy (Seifen), über Antonínovo údolí (Antonital) und vorbei am Naturdenkmal Sluneční stráň (Sonnenseite) bis nach Svoboda nad Úpou. Die Lehrpfadstrecke ist bei der Zughaltestelle auch mit dem Ort Mladé Buky verbunden. Die Pfeile unter dem handförmigen Hauptrichtungsweiser zeigen die Gegenrichtung an. Die sonstigen Pfeile dienen zur grundsätzlichen Orientierung und machen auf interessante Ziele aufmerksam, die abseits der Hauptstrecke liegen. Dieser Wanderlehrpfad wurde auf Vorschlag der Burggesellschaft Aichelburg von der Verwaltung des KRNAP mit der Unterstützung der Stadt Trutnov eingerichtet. Die Arbeiten führte ein Realisierungsteam des Infozentrums des Veselý výlet durch. Die Texte auf den 34 Informationstafeln wurden von Antonín Tichý und Pavel Klimeš vorbereitet, mit der fachkundigen Unterstützung von Radko Tásler und Luděk Jirásek.

GOLDEN ROUTE

The educational sightseeing trail Zlatá cesta (Golden Route) leads from the northern part of Trutnov town in Kalná Voda along Zlatý potok (Golden Brook) to the demolished villages Bystřice and Sklenářovice. It continues around former goldmines at Rýchory slope, to which one of the diversions ascends. The main direction is given by signs in the shape of hands and it continues to Sejfy settlement across Anthony's Valley and around the nature monument Sunny Slope to Svoboda nad Úpou. The route is connected with Mladé Buky at the train station. Signs situated directly below the main direction signs give the opposite direction. Remaining arrows give basic orientation and they point out interesting places off the main route. The sightseeing route was created by KRNAP Administration at the proposal of Aichelburg Castle Association and with contribution from the town Trutnov. The work was carried out by Veselý Výlet Information Centre. Antonín Tichý and Pavel Klimeš with the help of experts Radko Tásler and Luděk Jirásek prepared the texts for the 34 information panels .

ZŁOTY SZLAK

Sopacerowa trasa poznawcza Złoty Szlak wiedzie z północnego przedmieścia Trutnova w Kalnej Wodzie wzdłuż Złotego Potoku do zanikłych osad Bystřice i Sklenářovice. Biegnie koło byłych kopalń złota na zboczach Rýchor, ku którym biegnie jedna z odnóg. Główny kierunek wytyczają kierunkowskazy w kształcie ręki prowadzące dalej do osady Sejfy przez dolinę Antonínovo údolí, koło zabytku przyrody Sluneční stráň aż do Svobody nad Upą. Trasa jest połączona również z gminą Młode Buki przy przystanku kolejowym. Kierunek odwrotny wskazują kierunkowskazy umieszczone tuż pod kierunkowskazami głównymi w kształcie ręki. Pozostałe strzałki ułatwiają orientację i zwracają uwagę na ciekawe cele leżące poza trasą główną. Trasę spacerową na wniosek Stowarzyszenia Zamkowego Aichelburg wybudowała Dyrekcja KRNAP z pomocą miasta Trutnova. Prace wykonał zespół centrum informacyjnego Wesoła Wyprawa (Veselý výlet). Teksty na 34 plansze informacyjne przygotowali Antonín Tichý i Pavel Klimeš. Fachową radą służyli Radko Tásler i Luděk Jirásek.